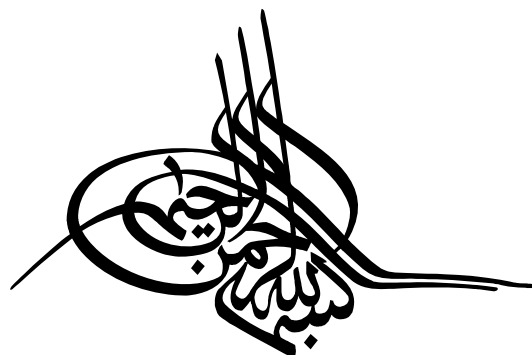

روانشناسی تربیتی

سری کتاب‌های کمک آموزشی کارشناسی ارشد

مجموعه علوم تربیتی ۱ و روانشناسی ۲
مؤلف: دعا بازگیر

سرشناسه	: بازگیر، دعا
عنوان	: روان‌شناسی تربیتی
مشخصات نشر	: تهران: مشاوران صعود ماهان، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۲۹۵ ص
فروست	: سری کتاب‌های کمک آموزشی کارشناسی ارشد
شابک	: ۱-۱۳۷-۳۸۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
یادداشت	: این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۸۹۵۴۷

نام کتاب: روان‌شناسی تربیتی

مدیر مسئول: هادی سیاری، مجید سیاری

مؤلف: دعا بازگیر

ناشر: مشاوران صعود ماهان

مسئول پروژه: الهه بختیاری

نام ویراستار: حکیمه نوابی

طراح جلد: سمیرا خانزاد

صفحه‌آرا و حروف‌نگاری: میهن علی محمدی جلالی

نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۵

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۹۰/۰۰۰ ریال

شابک: ISBN ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۹-۱۳۷-۱

انتشارات مشاوران صعود ماهان: خیابان ولیعصر، بالاتر از تقاطع مطهری،

روبروی قنادی هتل بزرگ تهران، جنب بانک ملی، پلاک ۲۰۵۰

تلفن: ۴-۸۸۱۰۰۱۱۳

سخن ناشر

«ن والقلم و ما یسطرون»

کلمه نزد خدا بود و خدا آن را با قلم بر ما نازل کرد.

به پاس تشکر از چنین موهبت الهی، موسسه ماهان درصدد برآمده است تا در راستای انتقال دانش و مفاهیم با کمک اساتید مجرب و مجموعه کتب آموزشی خود برای شما داوطلبان ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد گام موثری بردارد. امید است تلاش‌های خدمتگزاران شما در این موسسه پایه‌گذار گام‌های بلند فردای شما باشد. مجموعه کتاب‌های کمک آموزشی ماهان به‌منظور استفاده داوطلبان کنکور کارشناسی ارشد سراسری و آزاد تالیف شده‌اند. در این کتاب‌ها سعی کرده‌ایم با بهره‌گیری از تجربه اساتید بزرگ و کتب معتبر، داوطلبان را از مطالعه کتاب‌های متعدد در هر درس بی‌نیاز کنیم.

دیگر تالیفات ماهان برای سایر دانشجویان به‌صورت ذیل می‌باشد:

• **مجموعه کتاب‌های ۸ آزمون:** شامل ۵ مرحله کنکور کارشناسی ارشد ۵ سال اخیر به همراه ۳ مرحله آزمون تالیفی ماهان همراه با پاسخ تشریحی می‌باشد که برای آشنایی با نمونه سوالات کنکور طراحی شده است. این مجموعه کتاب‌ها با توجه به تحلیل ۳ ساله اخیر کنکور و بودجه‌بندی مباحث در هریک از دروس، اطلاعات مناسبی جهت برنامه‌ریزی درسی در اختیار دانشجو قرار می‌دهد.

• **مجموعه کتاب‌های کوچک:** شامل کلیه نکات کاربردی در گرایش‌های مختلف کنکور کارشناسی ارشد می‌باشد که برای دانشجویان جهت جمع‌بندی مباحث در ۲ ماهه آخر قبل از کنکور مفید می‌باشد. بدین‌وسیله از مجموعه اساتید، مولفان و همکاران محترم خانواده بزرگ ماهان که در تولید و به‌روزرسانی تالیفات ماهان نقش موثری داشته‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌نماییم. دانشجویان عزیز و اساتید محترم می‌توانند هرگونه انتقاد و پیشنهاد درخصوص تالیفات ماهان را از طریق سایت ماهان به آدرس mahan.ac.ir با ما در میان بگذارند.

موسسه آموزش عالی آزاد ماهان

سخن مؤلف

در تهیه مجموعه‌ای که در دست دارید سعی کردیم تا مهم‌ترین منابع درس روان‌شناسی تربیتی گردآوری شوند. هر ساله با توجه به سوالات کنکور، مطالب این کتاب ویرایش می‌شوند و سر فصل‌های جدیدی نیز به آن‌ها اضافه می‌گردند تا حتی‌الامکان جزوه‌ای به‌روز و کارآمد در اختیار دانشجویان قرار گیرد.

این کتاب در نوزده فصل تهیه شده است. در انتهای هر فصل سوالات تالیفی، سراسری و آزاد مربوط به آن فصل آورده شده است. امید است این کتاب گامی باشد برای آینده روشن شما عزیزان. از آن جایی که هر اثری خالی از اشکال نمی‌باشد؛ لذا از شما دوستان عزیز خواهشمندم که با نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود ما را در رفع نقائص احتمالی این اثر یاری فرمایید.

با آرزوی موفقیت برای شما

دعا بازگیر

۹	فصل اول: مفاهیم کلی روان‌شناسی پرورشی
۱۰	تعریف روان‌شناسی
۱۰	تعریف پرورش
۱۰	تعریف کارآموزی
۱۱	مقایسه پرورش و کار آموزشی
۱۱	تعریف آموزش
۱۱	آموزش در مقایسه با تدریس
۱۱	تعریف یادگیری
۱۲	مقایسه آموزش با یادگیری
۱۲	تعریف و موضوع روان‌شناسی پرورشی
۱۳	پیشینه نگارش کتاب درسی دانشگاهی در زمینه روان‌شناسی پرورشی در ایران
۱۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل اول
۱۸	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل اول
۲۱	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل اول
۲۳	فصل دوم: پژوهش در روان‌شناسی پرورشی
۲۴	پژوهش بنیادی
۲۴	پژوهش کاربردی
۲۵	پژوهش تولیدی
۲۵	پژوهش عمل‌نگر یا اقدام پژوهی
۲۵	اهداف روان‌شناسی پرورشی
۲۶	روش‌های پژوهش در روان‌شناسی پرورشی
۲۹	مراحل انجام پژوهش
۲۹	مقایسه روش‌های پژوهش کمی و کیفی
۲۹	قانون علمی و نظریه علمی
۳۲	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل دوم
۳۴	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل دوم
۳۶	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل دوم
۳۷	فصل سوم: نظریه‌های رشد شناختی پیاژه، ویگوتسکی، برونر و نظریه رشد اخلاقی کلبیگ
۳۸	نظریه رشد شناختی پیاژه
۴۶	نظریه رشد شناختی - اجتماعی ویگوتسکی
۴۷	نظریه رشد شناختی برونر
۴۸	نظریه رشد اخلاقی کلبیگ
۴۹	نظریه رشد اخلاقی گیلیگان
۵۰	نظریه روانی - اجتماعی اریکسون
۵۳	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل سوم
۵۵	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل سوم
۶۳	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل سوم

۶۵	فصل چهارم: نظریه‌های رفتاری یادگیری
۶۶	نظریه شرطی‌سازی پاسخگر یا شرطی‌سازی کلاسیک پاولفی
۷۰	نظریه شرطی‌سازی وسیله‌ای ثندایک
۷۱	گاتری و نظریه یادگیری یک کوششی
۷۱	نظریه شرطی‌سازی کنشگر اسکینر
۷۳	مقایسه شرطی‌سازی پاسخگر با شرطی‌سازی کنشگر
۷۴	روانشناسی تکاملی و آموزش و پرورش
۷۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل چهارم
۷۷	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل چهارم
۸۵	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل چهارم
۸۷	فصل پنجم: نظریه‌های شناختی و یادگیری
۸۸	نظریه یادگیری گشتالت
۹۰	نظریه یادگیری معنی‌دار کلامی
۹۲	نظریه یادگیری شناختی اجتماعی
۹۴	کاربردهای آموزشی نظریه یادگیری شناختی
۹۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل پنجم
۹۷	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل پنجم
۱۰۵	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل پنجم
۱۰۷	فصل ششم: نظریه یادگیری شناختی خبرپردازی: نظام یاد
۱۰۸	نظریه سه مرحله‌ای خبرپردازی
۱۱۰	نظریه سطوح پردازش
۱۱۱	نظریه رمز دوگانه
۱۱۱	نظریه پردازش توزیع موازی
۱۱۱	نظریه پیوندگرایی
۱۱۱	یادآوری و فراموشی
۱۱۲	ویژگی‌های مهم حافظه‌های سه‌گانه
۱۱۳	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل ششم
۱۱۵	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل ششم
۱۲۱	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل ششم
۱۲۳	فصل هفتم: نظریه‌های یادگیری سازنده‌گرایی
۱۲۴	عینیت یا واقع‌گرایی
۱۲۴	تجربه‌گرایی منطقی
۱۲۴	نسبیت‌گرایی
۱۲۵	تعریف عینیت‌گرا و نسبیت‌گرا از واقعیت
۱۲۵	تعریف عینیت‌گرا و نسبیت‌گرا از محیط
۱۲۵	تعریف عینیت‌گرا و نسبیت‌گرا از ادراک
۱۲۵	تعریف عینیت‌گرا و نسبیت‌گرا از تجربه
۱۲۵	نظریه‌های سازندگی یادگیری
۱۲۶	نظریه‌های مختلف سازنده‌گرایی
۱۲۶	یادگیری موقعیتی
۱۲۶	فرایند در مقابل فرآورده
۱۲۶	کاربردهای آموزشی نظریه سازندگی یادگیری
۱۲۷	شرایط یادگیری از نظر پیروان سازندگی
۱۲۸	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل هفتم
۱۲۹	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل هفتم
۱۳۰	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل هفتم

۱۳۱	فصل هشتم: انگیزش و یادگیری
۱۳۲	تعریف انگیزش و انگیزه
۱۳۲	نظریه‌های مختلف انگیزش
۱۳۶	فنون ایجاد انگیزش در یادگیرندگان
۱۳۸	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل هشتم
۱۳۹	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل هشتم
۱۴۴	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل هشتم
۱۴۵	فصل نهم: طراحی آموزشی و اهداف آموزش
۱۴۶	تعریف طراحی آموزشی
۱۴۷	گزینه‌ش و تدوین هدف‌های آموزشی
۱۴۸	هدف‌های آموزشی
۱۵۰	فواید استفاده از هدف‌های آموزشی رفتاری
۱۵۰	انواع هدف‌های آموزشی
۱۵۱	نظریه‌های موافق و مخالف کاربرد هدف‌های رفتاری
۱۵۱	استانداردهای تحصیلی
۱۵۱	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل نهم
۱۵۴	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل نهم
۱۵۸	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل نهم
۱۵۹	فصل دهم: ویژگی‌های ورودی یادگیرندگان و تفاوت‌های فردی در یادگیری
۱۶۰	رفتارهای ورودی
۱۶۲	تفاوت‌های فردی در یادگیری
۱۶۷	راهبردهای یادگیری و مطالعه: شناخت و فراشناخت
۱۶۹	روش‌های آموزش مهارت‌های یادگیری و مطالعه
۱۷۳	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل دهم
۱۷۶	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل دهم
۱۸۱	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل دهم
۱۸۳	فصل یازدهم: طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی
۱۸۴	طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی معروف به طبقه‌بندی بلوم
۱۸۷	طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی براساس انواع یادگیری
۱۹۱	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل یازدهم
۱۹۲	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل یازدهم
۱۹۷	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل یازدهم
۱۹۹	فصل دوازدهم: آموزش معلم محور: آموزش به کمک سخنرانی و آموزش مستقیم
۲۰۰	سخنرانی
۲۰۲	روش‌های آموزش مستقیم
۲۰۵	روش‌های آموزش مستقیم مستقل از معلم
۲۱۱	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل دوازدهم
۲۱۴	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل دوازدهم
۲۱۸	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل دوازدهم
۲۱۹	فصل سیزدهم: آموزش یادگیرنده محور: آموزش غیرمستقیم
۲۲۰	انواع روش‌های آموزشی یادگیرنده محور
۲۲۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل سیزدهم
۲۲۶	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل سیزدهم
۲۲۹	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل سیزدهم
۲۳۱	فصل چهاردهم: آموزش به کمک روش‌های تغییر رفتار

۲۳۲	تعریف و هدف تغییر رفتار
۲۳۲	برنامه تغییر رفتار
۲۳۳	روش‌های افزایش نیرومندی رفتارهای مطلوب موجود
۲۳۵	روش‌های ایجاد رفتارهای مطلوب تازه در دانش‌آموزان
۲۳۶	روش‌های نگهداری رفتارهای مطلوب
۲۳۷	روش‌های کاهش و حذف رفتارهای نامطلوب
۲۳۹	تفاوت میان روش‌های اصلی تغییر رفتار
۲۳۹	چگونگی ارتباط والدین با فرزندان و تاثیر آن بر ویژگی‌های رفتاری آنان
۲۴۰	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل چهاردهم
۲۴۷	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل چهاردهم
۲۴۹	فصل پانزدهم: تفکر، مفهوم‌سازی و قاعده آموزشی
۲۵۰	تفکر
۲۵۰	مفهوم و مفهوم‌آموزی
۲۵۳	قاعده آموزشی
۲۵۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل پانزدهم
۲۵۷	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل پانزدهم
۲۵۹	فصل شانزدهم: حل مسأله و تفکر انتقادی
۲۶۰	تفکر انتقادی
۲۶۰	حل مسأله
۲۶۴	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل شانزدهم
۲۶۵	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل شانزدهم
۲۶۷	فصل هفدهم: هوش و آفرینندگی
۲۶۸	تعریف هوش
۲۶۸	نظریه‌های هوش
۲۷۱	آفرینندگی
۲۷۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل هفدهم
۲۷۶	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل هفدهم
۲۷۹	فصل هجدهم: مفاهیم کلی ارزشیابی
۲۸۰	تعریف ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
۲۸۰	تعریف اندازه‌گیری، آزمون و سنجش
۲۸۱	انواع ارزشیابی‌های تحصیلی و هدف‌های استفاده از آنها
۲۸۲	انواع آزمون‌های مورد استفاده در آموزش و پرورش و روان‌شناسی
۲۸۳	تهیه طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
۲۸۳	انتخاب هدف‌های مناسب برای گنجاندن در آزمون
۲۸۴	وسایل کتبی اندازه‌گیری پیشرفت تحصیلی
۲۸۵	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل هجدهم
۲۸۷	سوالات چهارگزینه‌ای سراسری و پاسخنامه فصل هجدهم
۲۸۸	سوالات چهارگزینه‌ای آزاد و پاسخنامه فصل هجدهم
۲۸۹	فصل نوزدهم: تهیه و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
۲۹۰	آزمون‌های تشریحی
۲۹۱	آزمون‌های کوتاه پاسخ
۲۹۱	آزمون‌های عینی
۲۹۲	آزمون‌های عملکردی
۲۹۴	سوالات چهارگزینه‌ای تالیفی و پاسخنامه فصل نوزدهم
۲۹۵	منابع

فصل اول

مفاهیم کلی روان‌شناسی پرورشی

- تعریف روان‌شناسی
- تعریف پرورش
- تعریف کارآموزی
- مقایسه پرورش و کارآموزی
- تعریف آموزش
- آموزش در مقایسه با تدریس
- تعریف یادگیری
- مقایسه آموزش با یادگیری
- تعریف و موضوع روان‌شناسی پرورشی
- پیشینه نگارش کتاب درسی دانشگاهی در زمینه روان‌شناسی پرورشی در ایران

مفاهیم کلی روان‌شناسی پرورشی

روان‌شناسی پرورشی برخاسته از دو نظام مستقل یعنی روان‌شناسی و پرورش (آموزش و پرورش) است.

تعریف روان‌شناسی

روان‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم تجربی است و علوم تجربی نیز خود یکی از دانش‌ها یا معرفت‌های بشری است. روان‌شناسی به‌عنوان علم مطالعه رفتار و فرایندهای شناختی و ذهنی زیربنای رفتار تعریف شده است. اگر روان‌شناسی را شاخه‌ای از علوم تجربی بدانیم، باید بپذیریم که بر مشاهدات تجربی استوار است. علاوه بر روان‌شناسی علمی راه‌های دیگری برای تبیین و توضیح رفتار آدمی وجود دارد. شعرا، نویسندگان، فلاسفه و حتی مردم عادی نیز روان‌شناسی‌های خاص خودشان را دارند، اما آنچه که این روان‌شناسی‌ها را از یکدیگر و از روان‌شناسی علمی مجزا می‌سازد، معیار یا ملاک حقیقت در آنهاست.

ویژگی مهم علوم تجربی این است که یافته‌های آن از راه مشاهده تجربی به دست می‌آیند؛ بنابراین ملاک یا معیار حقیقت یا درستی دانش تجربی، انطباق داشتن آن با نتایج مشاهدات تجربی است. در علوم تجربی مشاهده به دو شکل عمده مشاهده طبیعی و مشاهده کنترل شده صورت می‌پذیرد. منظور از مشاهده طبیعی دقت کردن در امور هستی، بدون دخل و تصرف در آنهاست. به‌عنوان مثال فعالیت‌های اصلی اخترشناسان و بخش مهمی از فعالیت‌های روان‌شناسان، جامعه‌شناسان، اقتصاددانان و... را مشاهده طبیعی تشکیل می‌دهد.

مشاهده کنترل شده به آن نوع مشاهده گفته می‌شود که دانشمند ابتدا در موقعیت‌های مورد نظر خود تغییراتی ایجاد می‌نماید یا به اصطلاح آنها را دستکاری می‌کند و آنگاه به مشاهده نتایج حاصل از آن می‌پردازد. به‌عنوان مثال، فیزیک، شیمی و زیست‌شناسی علوم هستند که بخش مهمی از پژوهش‌های آنها از راه آزمایش انجام می‌شود و علوم آزمایشی نام دارند. نام دیگر مشاهده کنترل شده، آزمایش است.

تعریف پرورش^۱

پرورش به جریان یا فرآیندی منظم و مستمر گفته می‌شود که هدف آن هدایت رشد جسمانی و روانی یا به‌طور کلی هدایت رشد همه جانبه شخصیت پرورش‌یابندگان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنجارهای مورد پذیرش جامعه و نیز کمک به شکوفاشدن استعدادهای آنان است.

تعریف کارآموزی^۲

کارآموزی به معنی گسترش نگرش، دانش، مهارت و الگوهای رفتاری مورد نیاز یک فرد برای انجام عملکرد مناسب در یک تکلیف یا شغل معین است.

1-Education

2-Training

مقایسه پرورش و کارآموزی

- مفاهیم پرورش و کارآموزی از هم متمایز هستند. تفاوت‌های بین آنها را می‌توان به نحو زیر برشمرد:
- ۱- فعالیت‌های پرورشی بسیار وسیع‌اند و تمام جنبه‌های زندگی را دربر می‌گیرند، درحالی‌که کارآموزی به حوزه‌های محدودی اختصاص دارد.
 - ۲- هدف‌های پرورش بسیار کلی و جامع‌اند، درحالی‌که هدف‌های کارآموزی معمولاً محدود و مشخص‌اند.
 - ۳- دوره‌های پرورش عموماً طولانی و مستمر هستند، درحالی‌که دوره‌های کارآموزی کوتاه و مقطعی هستند.
 - ۴- پرورش توسط نهادهای رسمی و دولتی مثل مدارس و دانشگاه‌ها انجام می‌شود، درحالی‌که دوره‌های کارآموزی را عموماً مؤسسات صنعتی و خدماتی و گاه دولتی اداره می‌کنند.
 - ۵- در نظام‌های پرورشی، پرورش‌یابندگان آزاد هستند تا با بهره‌گیری از امکانات گوناگون نهادهای پرورشی با توجه به علاقه‌ها و استعداد‌های متنوع خود، مسیر دلخواه خود را برگزینند، درحالی‌که در دوره‌های کارآموزی، همه موظف‌اند که به‌رغم علاقه‌ها و استعداد‌های خود به سوی هدف‌های واحدی که در برنامه دوره کارآموزی در نظر گرفته شده است، پیش بروند.

تعریف آموزش^۱

منظور از آموزش، فعالیتی است که در خدمت پرورش و کارآموزی قرار دارد. آموزش ابزار پرورش و کارآموزی است. براون و اتکینس آموزش را به‌عنوان «فراهم‌آوردن فرصت‌هایی برای اینکه دانش‌آموزان یاد بگیرند»، تعریف کرده‌اند. به عبارت دیگر، آموزش به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که به‌منظور آسان‌کردن یادگیری از سوی آموزگار یا معلم طرح‌ریزی می‌شود، پس هدف آموزش، آسان‌کردن یادگیری است. یادگیری، فرایند درونی یادگیرنده است و آموزش نسبت به یادگیری جنبه بیرونی دارد. در آموزش کلاسی کنش متقابل بین معلم و یادگیرنده عنصر اصلی محسوب می‌شود.

آموزش در مقایسه با تدریس

آموزش علاوه بر فعالیت‌های کلاسی معلم که در حضور شاگردان انجام می‌شود، فعالیت‌های پیش از رفتن به کلاس یعنی طراحی آموزش و فعالیت‌های مربوط به طراحی و اجرای ارزشیابی را نیز شامل می‌شود. در مقابل، تدریس (teaching) عمدتاً به فعالیت‌های کلاسی معلم که در حضور شاگردان و به‌صورت کلامی انجام می‌گیرد، گفته می‌شود. بنابراین اولاً تدریس بخشی از آموزش است اما تمامی آن نیست. ثانیاً تدریس وابسته به معلم است اما آموزش می‌تواند بدون معلم صورت گیرد.

تعریف یادگیری^۲

- به سبب اهمیت و پیچیدگی مفهوم یادگیری، تعریف‌های مختلفی از آن شده است. با این حال، معروف‌ترین تعریف برای یادگیری را کیمبل (۱۹۶۱) ارائه کرده که عبارت است از: فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است و نمی‌توان آن را به حالت‌های موقتی بدن مانند آنچه بر اثر بیماری، خستگی یا داروها پدید می‌آید، نسبت داد.
- در تعریف فوق، ویژگی‌های مهم تعریف یادگیری عبارتند از:
- ۱- تغییر: یادگیری به تغییر می‌انجامد، اما هر نوع تغییری یادگیری به حساب نمی‌آید.
 - ۲- تغییر نسبتاً پایدار: درست است که یادگیری ایجاد تغییر است، اما بسیاری از تغییرات که ناشی از عوامل انگیزشی، هیجانی، خستگی، انطباقی و از این قبیل هستند، به سرعت از بین می‌روند و در یادگیری‌های ما قرار ندارند.

1 - Instruction

2 - Learning

۳- تغییر نسبتاً پایدار در توان رفتاری: توان رفتاری حاکی از آن است که یادگیری در یادگیرنده نوعی توانایی ایجاد می‌کند؛ یعنی تغییر حاصل در یادگیرنده تغییر در توانایی‌های اوست نه صرفاً تغییر در رفتار ظاهری او.

۴- تغییر نسبتاً پایدار در توان رفتاری بر اثر تجربه: منظور از تجربه در این تعریف تأثیر محرک‌های بیرونی و درونی بر یادگیرنده است. لایت و کاکس به پیروی از جان دیویی، تجربه را چنین تعریف کرده‌اند: نوعی داد و ستد بین فرد (یادگیرنده) و آن چه در زمان یادگیری محیط او را تشکیل می‌دهد. بنابراین خواندن یک کتاب، زمین خوردن کودک و فکرکردن درباره یک مطلب، تجربه‌ای به حساب می‌آید که ممکن است به یادگیری منجر شود.

تعریف گانه از یادگیری به تعریف کیمبل بسیار شبیه است: یادگیری تغییری است که در توانایی انسان ایجاد می‌شود و برای مدتی باقی می‌ماند و نمی‌توان آن را به سادگی به فرایندهای رشد و نمو نسبت داد.

حال ما برای کسب اطلاع از میزان یادگیری فرد به رفتار قابل مشاهده یا به اصطلاح دقیق‌تر، به عملکرد او مراجعه می‌کنیم. عملکرد نیز مانند رفتار آشکار به جنبه‌های قابل مشاهده یادگیری اشاره می‌کند، اما تفاوت رفتار با عملکرد در آن است که رفتار به هرگونه عمل شخص گفته می‌شود، درحالی‌که عملکرد به نتیجه عمل فرد اشاره می‌کند که در ارزشیابی از میزان یادگیری او مورد استفاده قرار می‌گیرد.

به قول هیلگارد و باور (۱۹۷۵)، تفاوت بین یادگیری و عملکرد تفاوت بین «دانستن چگونه انجام دادن یک کار و انجام دادن آن است». به نظر گانه، عملکردها، رفتارهایی هستند که برحسب تأثیراتشان دسته‌بندی و نام‌گذاری می‌شوند. عملکرد فرد از عواملی چون انگیزش و هیجان، شرایط محیطی، خستگی و بیماری متأثر می‌شود. از این مطلب باید نتیجه گرفت که برای دستیابی به میزان واقعی یادگیری هم باید از وسایل دقیق اندازه‌گیری عملکرد یادگیرندگان از قبیل آزمون‌ها و سایر وسایل اندازه‌گیری استفاده کرد و هم عملکرد آنان را به دفعات مختلف و در شرایط متفاوت مورد سنجش قرار داد.

مقایسه آموزش با یادگیری

از مقایسه تعریف‌های آموزش و یادگیری با یکدیگر به این نتیجه می‌رسیم که آنها دو فرایند مستقل هستند. یادگیری همیشه معطوف به یادگیرنده است، اما آموزش مستلزم فعالیت متقابل بین حداقل دو نفر (معلم و یادگیرنده) است. البته معنی این سخن آن نیست که یادگیری و آموزش دو فرایند نامرتب هستند، درواقع این دو به هم وابسته‌اند. یادگیری هدف است و آموزش وسیله رسیدن به این هدف، اما آموزش همیشه به یادگیری نمی‌انجامد.

تعریف و موضوع روان‌شناسی پرورشی

روان‌شناسی پرورشی شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که هدف آن کمک به پرورشکاران در برخورد درست با مسائل پرورشی است. روان‌شناسی پرورشی عمدتاً به مطالعه ویژگی‌های یادگیرندگان، یادگیری و آموزش می‌پردازد.

روان‌شناسی پرورشی علمی است که مفاهیم و اصول روان‌شناسی را در فعالیت‌های آموزشی به کار گرفته است و این تعریف مساوی روان‌شناسی آموزشی است. روان‌شناسی پرورشی به استفاده از روش‌های روان‌شناسی برای مطالعه فعالیت‌ها و موقعیت‌های کلاس درس و محیط آموزشگاه گفته می‌شود و در تعریفی بهتر می‌توان گفت: یکی از شاخه‌های مستقل روان‌شناسی است که روش‌ها و نظریه‌های مخصوص به خودش را دارد و موضوع آن را در درجه اول یادگیری آموزشگاهی و آموزش تشکیل می‌دهد.

درباره این موضوع که آیا روان‌شناسی تربیتی یک شاخه مستقل علمی است که روش‌ها، قوانین و نظریه‌های خاص خودش را دارد یا آنکه صرفاً کاربرد اصول روان‌شناسی در موقعیت‌های آموزشی و کلاس درس است، اختلاف نظر وجود دارد. ولفولک در این باره گفته است که سه نظر متفاوت وجود دارد: ۱- روان‌شناسی تربیتی عمدتاً به کاربرد دانش کسب شده از روان‌شناسی در فعالیت‌های آموزشگاهی اطلاق می‌شود. ۲- روان‌شناسی تربیتی به استفاده از روش‌های روان‌شناسی برای مطالعه فعالیت‌ها و موقعیت‌های کلاس درس و محیط آموزشگاهی مربوط می‌شود. ۳- روان‌شناسی تربیتی یک نظام مستقل با نظریه‌ها، روش‌های پژوهشی، مسائل و فنون مخصوص به خودش است. امروزه این نظر بیشترین طرفدار را دارد. طرفداران این نظر برای روان‌شناسی

تربیتی دو هدف و وظیفه اصلی قائل‌اند: ۱- درک و فهم فرایندهای یادگیری و آموزش ۲- تهیه و گسترش راه‌های بهبود بخشیدن به فرایندهای یادگیری و آموزش.

بلیکن و گری (۱۹۷۷) گفته‌اند که سه عامل، موضوعات اصلی روان‌شناسی پرورشی را تشکیل می‌دهند: معلم، یادگیرنده و فرآیندی که بین این دو واقع می‌شود.

سیفرت (۱۹۹۱) روان‌شناسی پرورشی را مطالعه چگونگی ایجاد یادگیری و اینکه آموزش به چه نحوی می‌تواند به ایجاد یادگیری کمک نماید، تعریف کرده است. روان‌شناسی تربیتی به معنای امروزی آن با کوشش ادوارد ثرندایک آغاز شد. ثرندایک به یادگیری علاقه‌مند بود و مطالعات خود را با آزمایش روی حیوانات آغاز کرد ولی توجه عمده او به چگونگی یادگیری انسان‌ها معطوف شد. وی در اوایل قرن بیستم تحقیقات زیادی در مورد انتقال یادگیری در انسان با همکاری وودورث انجام داد. از سوی دیگر مطالعات روان‌شناسی کودک و به‌خصوص تلاش‌های استانی هال در تأسیس مرکز مطالعات کودکان و نوجوانان در دانشگاه کلارک توجه تعلیم و تربیت را به روان‌شناسی علمی معطوف کرد.

پیشینه نگارش کتاب درسی دانشگاهی در زمینه روان‌شناسی پرورشی در ایران

روان‌شناسی پرورشی یا روان‌شناسی تربیتی یکی از درس‌های با سابقه دانشگاهی در ایران است. پیشینه تألیف کتاب درسی برای این درس در سطح دانشگاه به سال ۱۳۱۷ باز می‌گردد و نخستین مؤلف و بانی تدوین کتاب برای درس روان‌شناسی پرورشی در سطح دانشگاه دکتر علی اکبر سیاسی استاد اسبق دانشگاه تهران بود. کتاب دکتر سیاسی «علم‌النفس یا روان‌شناسی از لحاظ تربیت» است. پیش از کتاب دکتر سیاسی که برای تدریس در دانشگاه تألیف شده بود، دو کتاب درسی دیگر برای روان‌شناسی پرورشی به چاپ رسیده‌اند. یکی از آنها ترجمه دکتر محمد معین است که در سال ۱۳۱۶ به فارسی چاپ شده و کتاب دیگر تألیف خانم بدرالملوک بامداد است که در سال ۱۳۱۱ به چاپ رسیده است.

نکات کلیدی فصل اول

- مشاهده کنترل شده یا پژوهش آزمایشی: بدین معنی است که محقق ابتدا در موقعیت تغییراتی را ایجاد کند و سپس نتایج آن را مشاهده نماید.
- مشاهده طبیعی دقت در امور هستی بدون دخل و تصرف در آنها است.
- پرورش: فرایندی منظم و مستمر است که هدف آن هدایت رشد همه جانبه شخصیت پرورش‌یابندگان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنجارهای مورد پذیرش جامعه است.
- کارآموزی: گسترش نگرش، دانش، مهارت و الگوهای رفتاری مورد نیاز یک فرد برای انجام عملکرد مناسب در یک تکلیف یا شغل معین است.
- آموزش: به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که به منظور آسان کردن یادگیری از سوی آموزگار طرح‌ریزی می‌شود و هدف آن آسان کردن یادگیری است.
- یادگیری: فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است.
- ثرندایک پایه و اساس یادگیری را برقراری ارتباط عصبی می‌داند و اصول آمادگی، تأثیر، تکرار و تمرین را در یادگیری ارائه کرد.
- عملکرد: به جنبه‌های قابل مشاهده یادگیری گفته می‌شود.
- روان‌شناسی تربیتی: یکی از شاخه‌های مستقل روان‌شناسی است که روش‌ها و نظریه‌های مخصوص به خود را دارد و موضوع آن در درجه اول یادگیری آموزشی و آموزش است.
- لیندگرن هدف روان‌شناسی تربیتی را فهم صحیح تعلیم و تربیت می‌داند.
- کامینس اعتقاد داشت در روان‌شناسی تربیتی باید رشد و پیشرفت انسان، یادگیری او، تکنیک و روش‌های استفاده از روان‌شناسی تربیتی، اندازه‌گیری و ارزش‌سنجی شخصیت و سازگاری بررسی و آموخته شود.
- بی‌اف اسکینر، ژان پیاژه و ثرندایک برای افزایش یادگیری بیشترین تأکید را بر بهبود شرایط آموزشی داشته‌اند.
- هدف اساسی تعلیم و تربیت این است که دانش‌آموزان را قادر سازند تا آموخته‌های آموزشی خود را در موقعیت‌های مختلف زندگی به کار گیرند.
- استفاده از مطالب علمی و به کاربردن آنها در برخورد با مسائل را «انتقال» می‌نامند.
- سه نظریه درباره انتقال وجود دارد:
 - ۱- تئوری انضباط رسمی: بدین معنی که نحوه تمرین و تربیت قوای ذهنی در جریان انتقال موثر است.
 - ۲- تئوری عناصر مشابه: بنا به اعتقاد ثرندایک وقتی در دو موقعیت عناصر مشابه وجود داشته باشد، انتقال از یک موقعیت به موقعیت دیگر به خودی خود صورت می‌گیرد.
 - ۳- جان دیویی یکی از اصول تعلیم و تربیت را «اصل ادامه» می‌داند، به این معنی که هر تجربه‌ای تحت تأثیر تجربیات پیشین قرار دارد و به نحوی در تجربیات آتی اثرگذار است.

سوالات چهار گزینه‌ای تالیفی فصل اول

- ۱- کدام تعریف کامل‌ترین تعریف یادگیری است؟
 - (۱) کسب اطلاعات جدید و رفتارهای مطلوب در نتیجه آموزش
 - (۲) ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در توان رفتاری بر اثر تجربه
 - (۳) حذف رفتارهای نامطلوب از راه الگو برداری
 - (۴) گزینش نگرش‌های تازه نسبت به اندیشه‌ها و مسائل جدید
- ۲- مهم‌ترین ویژگی آموزش کلاسی چیست؟
 - (۱) طراحی فعالیت‌های آموزشی از سوی معلم
 - (۲) انجام فعالیت‌های یادگیری از سوی دانش‌آموزان
 - (۳) انتقال دانش و مهارت‌های گوناگون از سوی معلم به دانش‌آموزان
 - (۴) برقراری کنش متقابل میان معلم و دانش‌آموزان
- ۳- کدامیک از موارد زیر وسیله و ابزار پرورش و کارآموزی است؟

(۱) یادگیری	(۲) روان‌شناسی پرورشی	(۳) آموزش	(۴) کارآموزی
-------------	-----------------------	-----------	--------------
- ۴- کدامیک از موارد زیر، با رشد همه جانبه پرورش‌یابندگان سروکار دارد؟

(۱) پرورش	(۲) آموزش	(۳) کارآموزی	(۴) یادگیری
-----------	-----------	--------------	-------------
- ۵- هدف اصلی آموزش است.
 - (۱) هدایت رشد همه جانبه شخصیت پرورش‌یابندگان
 - (۲) تغییر نسبتاً پایدار در توان رفتاری
 - (۳) گسترش نگرش، دانش، مهارت و الگوهای رفتاری
 - (۴) آسان کردن یادگیری
- ۶- موضوعات اصلی روان‌شناسی پرورشی کدامند؟
 - (۱) آموزش، پرورش، کارآموزی
 - (۲) یادگیری، آموزش، پرورش
 - (۳) معلم، یادگیرنده و فرآیندی که بین این دو واقع می‌شود.
 - (۴) معلم، کمک معلم، یادگیرندگان
- ۷- روان‌شناسی علم مطالعه است.

(۱) ذهن	(۲) رفتار و فرایندهای ذهنی	(۳) روان	(۴) روح
---------	----------------------------	----------	---------
- ۸- هدف کدامیک از مفاهیم زیر شکوفایی کل استعدادهاست؟

(۱) آموزش	(۲) پرورش	(۳) یادگیری	(۴) کارآموزی
-----------	-----------	-------------	--------------
- ۹- کدامیک از مفاهیم زیر کلی‌تر از دیگران است؟

(۱) آموزش	(۲) کارآموزی	(۳) پرورش	(۴) پژوهش
-----------	--------------	-----------	-----------
- ۱۰- «دانستن چگونه انجام‌دادن کاری و عملی انجام‌دادن آن» به تفاوت کدامیک از موارد زیر اشاره می‌کند؟

(۱) یادگیری و رفتار	(۲) یادگیری و عملکرد	(۳) تجربه و آموزش	(۴) یادگیری و آموزش
---------------------	----------------------	-------------------	---------------------
- ۱۱- هدف عمده و اساسی مدارس است.

(۱) آموزش	(۲) پرورش	(۳) کارآموزی	(۴) یادگیری
-----------	-----------	--------------	-------------
- ۱۲- کارآموزی یعنی
 - (۱) جریانی منظم و مستمر که هدف آن کمک به رشد جسمانی، شناختی، روانی و اجتماعی افراد است.
 - (۲) جریانی منظم و مستمر که هدف آن کمک به شکوفا شدن استعدادهای افراد است.
 - (۳) دادن فنون و مهارت‌های لازم به افراد برای انجام شغل و حرفه‌ای معین
 - (۴) فعالیت‌هایی که به‌منظور ایجاد یادگیری در افراد از جانب معلم طرح‌ریزی می‌شود.
- ۱۳- هدف تأسیس کلاس‌های آموزش زبان یا آموزش رانندگی است.

(۱) یادگیری	(۲) پرورش	(۳) آموزش	(۴) کارآموزی
-------------	-----------	-----------	--------------

۱۴- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟

- (۱) کارآموزی فعالیتی درازمدت با هدف‌های کلی و جامع است.
- (۲) کارآموزی بخشی از پرورش به حساب می‌آید.
- (۳) هدف کارآموزی رشد شخصیت افراد است.
- (۴) هدف کارآموزی تأمین کردن نیازهای افراد است.

۱۵- کدام یک از روان‌شناسان بیشترین تأثیر را در بهبود شرایط آموزشی داشته‌اند؟

- (۱) پیائزه - بندورا - ویگوتسکی
- (۲) گشتالت - آزوبل - پیائزه
- (۳) ثرندایک - اسکینر - پیائزه
- (۴) برونر - آزوبل - اسکینر

۱۶- کدام یک از گزینه‌های زیر تفاوت بین یادگیری و آموزش را منعکس می‌کند؟

- (۱) یادگیری وسیله رسیدن به هدف آموزشی است.
- (۲) آموزش وسیله رسیدن به هدف یادگیری است.
- (۳) یادگیری و آموزش دو فرایند نامرتب هستند.
- (۴) یادگیری از نظر زمانی مقدم بر آموزش است.

۱۷- یادگیری عبارت است از:

- (۱) ایجاد تغییر در یادگیرنده
- (۲) ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در یادگیرنده
- (۳) ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده
- (۴) ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده بر اثر تجربه

۱۸- کدام عبارت درست است؟

- (۱) یادگیری متفاوت از رفتار است.
- (۲) یادگیری متفاوت از عملکرد است.
- (۳) هر نوع یادگیری به تغییر می‌انجامد.
- (۴) هر سه مورد

۱۹- ثرندایک پایه و اساس یادگیری را در کدام یک از گزینه‌های زیر قلمداد می‌کرد؟

- (۱) تعامل فرد با محیط
- (۲) مشاهده
- (۳) آمادگی
- (۴) برقراری ارتباط عصبی

۲۰- کدام گزینه حیطه علم روان‌شناسی را صحیح‌تر نشان می‌دهد؟

- (۱) روان‌شناسی به مطالعه علمی رفتار و فرایندهای ذهنی می‌پردازد.
- (۲) روان‌شناسی به مطالعه علمی روان افراد و اعمال جانوران می‌پردازد.
- (۳) روان‌شناسی به مطالعه ویژگی‌های روحی افراد می‌پردازد.
- (۴) روان‌شناسی به مطالعه اهداف نهایی رشد انسان می‌پردازد.

۲۱- دلیل مجزاشدن روان‌شناسی تربیتی از سایر رشته‌های روان‌شناسی است.

- (۱) پیشنهاد متخصصین تعلیم و تربیت
- (۲) غیرتجربی بودن روان‌شناسی تربیتی
- (۳) گسترش رشته‌های مختلف روان‌شناسی
- (۴) هیچ‌کدام

۲۲- در جریان یادگیری نقش اساسی را دارد.

- (۱) محیط آموزشگاه
- (۲) خودپنداره تحصیلی دانش‌آموز
- (۳) معلم
- (۴) بهره هوشی دانش‌آموز

۲۳- نخستین کتاب درسی روان‌شناسی تربیتی که مخصوص تربیت معلمان مدارس ایران برای دانش‌سراهای مقدماتی بود را چه

کسی تألیف کرده است؟

- (۱) دکتر علی اکبر سیاسی
- (۲) دکتر علی اکبر سیف
- (۳) دکتر محمد معین
- (۴) خانم بامداد

پاسفنامه سوالات تالیفی فصل اول

۱- گزینه «۲»

☞ معروف‌ترین تعریف برای یادگیری این است: یادگیری به فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری گفته می‌شود که حاصل تجربه است و نمی‌توان آن را به حالت‌های موقتی بدن مانند خستگی، بیماری و... نسبت داد.

۲- گزینه «۴»

☞ در آموزش رو در روی کلاسی بر کنش متقابل یا تعامل بین معلم و یادگیرندگان تأکید می‌شود.

۳- گزینه «۳»

☞ آموزش ابزار پرورش و کارآموزی است.

۴- گزینه «۱»

۵- گزینه «۴»

۶- گزینه «۳»

☞ سه عامل اساسی یادگیرنده، معلم و فرایندی که بین این دو واقع می‌شود از موضوعات اصلی در روان‌شناسی پرورشی هستند.

۷- گزینه «۲»

☞ روان‌شناسی به مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی می‌پردازد.

۸- گزینه «۲»

۹- گزینه «۳»

۱۰- گزینه «۲»

☞ بنا به گفته هیلگارد و باور (۱۹۷۵)، تفاوت بین یادگیری و عملکرد تفاوت بین «دانستن چگونه انجام دادن یک کار و انجام دادن آن است».

۱۱- گزینه «۲»

۱۲- گزینه «۳»

۱۳- گزینه «۴»

۱۴- گزینه «۲»

۱۵- گزینه «۳»

۱۶- گزینه «۲»

۱۷- گزینه «۴»

۱۸- گزینه «۴»

۱۹- گزینه «۳»

۲۰- گزینه «۴»

۲۱- گزینه «۱»

۲۲- گزینه «۱»

۲۳- گزینه «۱»

☞ اولین کتاب در روان‌شناسی پرورشی توسط دکتر علی اکبر سیاسی تألیف شد.

سوالات چهارگزینه‌ای سراسری فصل اول

- ۱- مفهوم آموزش عبارت است از:
 - (۱) انتزاع ویژگی‌های مشترک امور
 - (۲) درک ویژگی یک محرک خاص
 - (۳) پاسخ صحیح دادن به محرک‌های محیط
 - (۴) تشخیص تفاوت بین محرکات
 (سال ۷۲)
- ۲- کاربرد اصطلاح رفتار بالقوه در تعریف یادگیری حاکی از اختلاف یادگیری و است.
 - (۱) عملکرد
 - (۲) تفکر
 - (۳) انگیزش
 - (۴) رشد
 (سال ۷۳)
- ۳- روش آزمایشی یعنی مطالعه رفتار افراد
 - (۱) از طریق مشاهده
 - (۲) در موقعیت‌های گوناگون
 - (۳) در موقعیت کنترل شده
 - (۴) در فرایند تعلیم و تربیت
 (سال ۷۴)
- ۴- زمینه‌های مختلف رشد عبارتند از:
 - (۱) بدنی و روحی
 - (۲) جسمی و روحی
 - (۳) ذهنی و تجویدی
 - (۴) جسمی، شناختی، روانی - اجتماعی
 (سال ۷۶)
- ۵- روان‌شناسی تربیتی جدید، شاگردان را براساس کدام روش موجه‌تر می‌داند؟
 - (۱) آزادگذار
 - (۲) خودرهبی
 - (۳) مقتدرانه
 - (۴) مختلط
 (سال ۷۶)
- ۶- روش علمی چیست؟
 - (۱) روش ذهنی است.
 - (۲) روش حل مساله است.
 - (۳) کارکرد حواس است.
 - (۴) مشاهده و آزمایش است.
 (سال ۷۶)
- ۷- کدامیک از بیانات زیر درباره یادگیری، رفتار و عملکرد درست است؟
 - (۱) هیچ تفاوت معنایی بین عملکرد، یادگیری و رفتار وجود ندارد.
 - (۲) یادگیری و رفتار معادل هستند، اما عملکرد با آنها تفاوت دارد.
 - (۳) یادگیری نوعی توانایی است، اما عملکرد با آنها تفاوت دارد.
 - (۴) یادگیری و عملکرد دو اصطلاح مختلف برای یک مفهوم واحد هستند.
 (سال ۷۶)
- ۸- تغییری را محصول یادگیری می‌دانند که چگونه باشد؟
 - (۱) ناشی از تجربه و نسبتاً ثابت
 - (۲) دارای پایه ارثی
 - (۳) مبتنی بر غریزه
 - (۴) ناشی از بلوغ
 (سال ۷۷)
- ۹- روان‌شناسی تربیتی عبارت است از:
 - (۱) بررسی اصول تربیت
 - (۲) علم تربیت کودکان
 - (۳) علم یادگیری و آموزش
 - (۴) مطالعه کاربردی
 (سال ۷۷)
- ۱۰- از دیدگاه روان‌شناسی تربیتی:
 - (۱) تغییر رفتار بدون آموزش غیرممکن است.
 - (۲) یادگیری پایه هرگونه تربیت است.
 - (۳) یادگیری تابع آموزش است.
 - (۴) خانه، تنها تعیین‌کننده رفتار است.
 (سال ۷۷)
- ۱۱- کدامیک از گفته‌های زیر درباره مفهوم روان‌شناسی درست نیست؟
 - (۱) هنوز روان‌شناسی فلسفی یکی از موضوع‌های مطرح است.
 - (۲) هنرمند نیز می‌تواند روان‌شناسی خاص خودش را داشته باشد.
 - (۳) روان‌شناسی تنها به عضوی از خانواده علوم تجربی اطلاق می‌شود.
 - (۴) این گفته که نوعی روان‌شناسی به نام روان‌شناسی دینی وجود دارد درست است.
 (سال ۸۰)
- ۱۲- بنا بر اعتقاد گيج و برلاینر، برای اطلاع از میزان یادگیری دانش‌آموزان باید به کدام عامل مراجعه کرد؟
 - (۱) عملکرد
 - (۲) رفتار
 - (۳) توان بالقوه
 - (۴) یادگیری نهان
 (سال ۸۰)

۱۳- نخستین کتاب درسی روان‌شناسی تربیتی که مخصوص تربیت معلمان مدارس ایران برای دانش‌سراهای مقدماتی تألیف شد، چه عنوانی داشت؟ (سال ۸۰)

- (۱) روان‌شناسی تربیتی
- (۲) روان‌شناسی پرورشی
- (۳) کاربرد روان‌شناسی در آموزش
- (۴) روان‌شناسی از لحاظ تربیت (تعلیم)

۱۴- نخستین کتاب دانشگاهی روان‌شناسی تربیتی به زبان فارسی در چه سالی به چاپ رسید؟ (سال ۸۱)

- (۱) ۱۳۱۶
- (۲) ۱۳۱۷
- (۳) ۱۳۲۰
- (۴) ۱۳۳۷

۱۵- مطالعه کدام یک از مباحث زیر در قلمرو روان‌شناسی تربیتی قرار می‌گیرد؟ (سال ۸۱)

- (۱) یادگیری و روش‌های آموزش
- (۲) تحول‌شناختی کودکان و نوجوانان
- (۳) بررسی شخصیت از کودکی تا پیری
- (۴) بهداشت روانی دانش‌آموزان

۱۶- رابطه بین «آموزش» و «پرورش» کدام است؟ (سال ۸۱)

- (۱) آموزش وسیله‌ای برای پرورش است.
- (۲) پرورش وسیله‌ای برای آموزش است.
- (۳) آموزش از پرورش جامع‌تر و گسترده‌تر است.
- (۴) پرورش، کوتاه مدت‌تر از آموزش است.

۱۷- کدام عبارت درباره تفاوت یادگیری و عملکرد صحیح است؟ (سال ۸۲)

- (۱) هیچ تفاوت معنایی بین عملکرد، یادگیری و رفتار وجود ندارد.
- (۲) یادگیری و عملکرد دو اصطلاح مختلف برای یک مفهوم واحد هستند.
- (۳) یادگیری و رفتار معادل هستند، اما عملکرد، با آنها تفاوت دارد.
- (۴) یادگیری نوعی توانایی است، اما عملکرد تظاهرات آشکار یادگیری است.

۱۸- تفاوت بین نظریه یادگیری و نظریه آموزشی کدام است؟ (سال ۸۲)

- (۱) نظریه‌های یادگیری بنیادی هستند، ولی نظریه‌های آموزشی کاربردی
- (۲) نظریه‌های یادگیری تجربی هستند، ولی نظریه‌های آموزشی همبستگی
- (۳) نظریه‌های آموزشی تجویزی هستند، ولی نظریه‌های یادگیری توصیفی
- (۴) نظریه‌های آموزشی فلسفی هستند، ولی نظریه‌های یادگیری علمی

۱۹- کدام بیان درباره علم روان‌شناسی تربیتی این روزها طرفداران بیشتری در میان صاحب نظران دارد؟ (سال ۸۳)

- (۱) روان‌شناسی تربیتی یک شاخه مستقل علمی است با روش‌های مخصوص به خودش
- (۲) روان‌شناسی تربیتی به کاربرد یافته‌های روان‌شناسی در مسائل تعلیم و تربیت گفته می‌شود.
- (۳) روان‌شناسی تربیتی یافته‌های آزمایشگاه‌های روان‌شناسی را در کلاس درس به آزمایش می‌گذارد.
- (۴) روان‌شناسی تربیتی، به مجموعه‌ای از اصول و روش‌های مورد قبول صاحب نظران تعلیم و تربیت گفته می‌شود.

۲۰- دیوی و طرفداران مکتب کارکردگرایی در پی آن بودند که: (سال ۸۵)

- (۱) با استفاده از روش‌های آزمایش و خطا دانش‌آموزان را برای حل مساله تربیت کنند.
- (۲) دانش‌آموزان را با مسائل مواجه سازند تا با استفاده از شهود و بصیرت طبیعی مسائل را حل کنند.
- (۳) فنونی در روان‌شناسی تربیتی تهیه کنند که در حل مسائل زندگی واقعی کاربرد داشته باشد.
- (۴) اطلاعات لازم را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند تا با پردازش آنها به حل مساله توفیق یابند.

۲۱- نتایج پژوهش‌ها در مورد تفاوت یادگیری مفاهیم فیزیک بر حسب جنسیت کدام است؟ (سال ۹۴)

- (۱) به‌طور قطع پسران نسبت به دختران برتری دارند.
- (۲) به‌طور قطع دختران نسبت به پسران برتری دارند.
- (۳) برای اظهار نظر قطعی باید به یافته‌های زیستی رجوع کرد.
- (۴) نمی‌توان به‌طور قطع در مورد برتری هر جنس اظهار نظر کرد.

پاسفنامه سوالات چهارگزینه‌ای سراسری فصل اول

۱- گزینه «۳»

۲- گزینه «۱»

۳- گزینه «۳»

☞ در آزمایش تمام شرایط پژوهش تحت نظارت و کنترل دقیق آزمایشگر قرار می‌گیرند.

۴- گزینه «۴»

۵- گزینه «۳»

۶- گزینه «۲»

☞ روش علمی همان روش حل مساله است.

۷- گزینه «۳»

☞ یادگیری نوعی توانایی است و عملکرد همان محصول یادگیری است. ما با مشاهده تغییرات حاصل در عملکرد شخص استنباط می‌کنیم که در او یادگیری اتفاق افتاده است. تفاوت بین یادگیری و عملکرد، تفاوت بین دانستن انجام دادن کاری و انجام دادن آن کار است.

۸- گزینه «۱»

☞ یادگیری یعنی ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده، مشروط بر آنکه این تغییر بر اثر اخذ تجربه رخ دهد.

۹- گزینه «۳»

☞ روان‌شناسی تربیتی یکی از رشته‌های روان‌شناسی است که به مطالعه مسائل یادگیری آموزشی و آموزشی می‌پردازد.

۱۰- گزینه «۲»

۱۱- گزینه «۳»

☞ چون روان‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم تجربی است.

۱۲- گزینه «۱»

☞ زیرا ما برای کسب اطلاع از میزان یادگیری فرد به رفتار قابل مشاهده یا به اصطلاح دقیق‌تر به عملکرد او مراجعه می‌کنیم.

۱۳- گزینه «۴»

☞ اولین کتاب در مورد روان‌شناسی پرورشی با عنوان علم‌النفس یا روان‌شناسی از لحاظ تربیت توسط دکتر علی اکبر سیاسی در سال ۱۳۱۷ توسط کتابخانه ابن سینا در تهران با تعداد صفحات ۵۸۶ به چاپ رسید.

۱۴- گزینه «۲»

۱۵- گزینه «۱»

☞ یکی از موضوعات اصلی روان‌شناسی پرورشی، یادگیری آموزشی و آموزش است.

۱۶- گزینه «۱»

☞ آموزش، ابزار پرورش و کارآموزی است و پرورش در سطح گسترده‌تری از آموزش قرار دارد.

۱۷- گزینه «۴»

☞ یادگیری یک نوع توانایی است، درحالی‌که عملکرد مانند رفتار آشکارا به جنبه‌های قابل مشاهده یادگیری اشاره می‌کند.

۱۸- گزینه «۲»

۱۹- گزینه «۱»

۲۰- گزینه «۳»

۲۱- گزینه «۴»

☞ نمی‌توان به‌طور قطع در مورد برتری هر جنس اظهارنظر کرد، زیرا تفاوت‌های فردی در مبحث آموزش تعیین‌کننده‌تر از موارد دیگر است.